

Стіна пам'яті тих, хто не дав перетворити нашу державу на застінки

У Полтаві з'явилася своя Стіна пам'яті полеглих захисників України. Встановили її на території філії Національного військово-історичного музею України — музею важкої бомбардувальної авіації. Головною складовою меморіального комплексу, що стає частиною музейної експозиції просто неба, є цілісна конструкція, змонтована з понад півсотні стендів. На них розміщені світлини майже трьох тисяч (!) захисників нашої держави, котрі загинули під час неоголошеної війни з терористами і загарбниками на Донбасі, зокрема з 2014-го по 2017 рік. Кожне фото доповнено своєрідною візитівкою звитяжця з коротким описом біографії та обставин загибелі.

Від мурів
Михайлівського
Золотоверхого —
до музею важкої
бомбардувальної авіації
у Полтаві

Згадані стени не є оригінальними. Адже саме вони були прикріплені до мурів столичного Михайлівського Золотоверхого монастиря. Після того як Стіну пам'яті там оновили й доповнили іменами полеглих пізніших героїв (нагадаємо, що 21 серпня минулого року її освятив предстоятель Православної церкви України митрополит Єпіфаній), керівництво Національного військово-історичного музею запропонувало перевезти демонтовані стени до Полтави. На території музею важкої бомбардувальної авіації конструкцію встановлювали працівники цієї скарбниці минувшини за сприяння мешканців проекту.

При цьому йшлося, звісно, не лише про суто технічну передислокацію об'єкта з одного місця на інше. У Полтаві також облаштували саме Стіну пам'яті, яку врочисто відкрили й освятили 14 жовтня нинішнього року, в День захисника України. Меморіальний комплекс починається з арки, до якої прикріплено Дзвін пам'яті. Останній, за словами директора музею Віктора Дейнеги, був першим із тих, які встановлювали на території Міністерства оборони в Києві. Поруч з аркою на щоглах майорять три прапори — Державний, Збройних Сил України та

Полтави. Перед конструкцією зі стендів розмістили ще один знак шанси і вдячності полеглим у вигляді гранітної плити, на якій викарбувано зворушливі рядки з вірша полтавки Наталії Чепіги — матері навіки 36-річного бійця батальйону «Айдар» Миколи Чепіги, котрий загинув на Донбасі 17 червня 2014-го.

Зрештою, довжелезна конструкція зі світлинами полеглих звитяжців справді вражає. Передовсім кількістю синів України, які за її суверенітет і незалежність віддали найдорожче — власне життя — у «найгарячіші» місяці й роки неоголошеної війни на Донбасі. Тим паче що полтавську, й не тільки, Стіну пам'яті доведеться продовжувати. Адже наші воїни, зокрема й уродженці Полтавщини, від куль, снарядів та мін ворога гинули і пізніше. Зрештою, скорботний перелік утрат у зоні бойових дій поповнюється навіть у часи так званого перемир'я...

Подвиги минулих літ і сьогодні

Біль таких втрат, спадкоємність поколінь воїнів-захисників і потрібність ратної справи сьогоднішніх оборонців держави в цьому місці постають особливо зримо. Адже буквально під боком у музею, власне, штабного містечка колишньої авіадивізії важких бомбардувальників, розташовано діючий військовий аеродром, ядро політичної кров'ю звитяжців, зокрема й дівчат-зенітниць, під час Другої світової війни. Водночас Стіна пам'яті практично впритул підходить до паркану, що відокремлює територію музею від

місця дислокації 18-ї окремої бригади армійської авіації Сухопутних військ ЗСУ, в якій несуть службу вертолітники.

Ця військова частина також зазнала непоправних людських втрат на Донбасі. Зокрема, 26 березня 2017 року там під час виконання бойового завдання загинув екіпаж вертольота в складі командира полковника Євгена Волошина, другого пілота капітана Дмитра Мовчана і бортового техника старшого лейтенанта Романа Кандула (всі вони були вихідцями з Полтавщини). З родиною одного з полеглих звитяжців — Романа Кандула — власкор «Голосу України» зустрівся біля Стіни пам'яті в день її відкриття. А за кілька десятків метрів від меморіального комплексу раніше встановили пам'ятний знак на честь згаданого екіпажу вертолітників, які відлетіли в небо назавжди...

До нього дружина Романа Кандула Юлія підійшла, щоб покласти квіти, разом із семірічним сином Олегом і донькою Анею, котрій три з половиною роки. Анецькі, коли її татусь загинув, виповнився лише місяць... Звісно, душевні рани від таких втрат не загоїти й за роки. Однак фаховий медик Юлія Кандула та її подруги, котрі в Полтаві згуртувалися в кілька громадських організацій родин полеглих захисників України, не впадають у розпач. Жінки зустрічаються, спілкуються, підтримують одна одну, допомагають, як то кажуть, словом і ділом. Та, звісно, дбають про те, щоб їхні діти, які залишилися без татусів, не почувалися обділеними.

«Ми не «охороняли кордони», а повертали загарбану ворогом рідну землю»

Чи є проблеми, які потребують розв'язання на місцевому та загальнодержавному рівнях? Відповідаючи на це запитання, Юлія Кандула зазначила: «Знаєте,

Юлія, Ана й Олег Кандули біля пам'ятного знака на честь екіпажу полеглих вертолітників, серед яких був їхній чоловік і батько.

матеріальної скрути в нашій родині немає. Після загибелі мого чоловіка і тата Олега й Анаї нам виділили кошти, за які придбали квартиру в Полтаві. Та коли спілкуєся з подругами, іншими родичами полеглих, укотре переконаюся в тому, що не все вимірюється грошима. Бачу, що чимало з них потребує насамперед моральної, психологічної підтримки. Простіше кажучи, треба, щоб про таких людей згадували не тільки в дні свят і урочистостей. Щоб і в будні не забували про них представники влади, друзі, побратими. Щоб заходили, провідували, спілкувалися. Сама не можу на когось скаржитися, бо в обласному центрі таку підтримку відчувасмо. Та, скажімо, в селищі Семенівка, де живе свекруха, тобто мати Романа, вже зовсім інше ставлення... У часі війни ніби віддаляється від нас, і дуже прикро, коли так само далекими для деяких посадовців та чиновників стають реальні проблеми земляків, у яких вона забрала найрідніших, найдорожчих людей. Сподіваюся, що ця Стіна пам'яті всім нагадає про те, що бойові дії на Донбасі тривають і що перемогу в будь-якій війні здобувають не тільки солдати в окопах».

Полтавець, учасник бойових дій на Донбасі, колишній воїн-

доброволець Тарас Лелюх побачив на Стіні пам'яті світлини багатьох полеглих побратимів. Адже не лише сам воював, а й навчав інших як інструктор у добровольчих батальйонах. Тож у часи найзапекліших боїв, за словами чоловіка, «поховав тринадцятьох хлопців». Усі вони, як і сотні, тисячі полеглих за Україну, житимуть у серцях співвітчизників, доки про них пам'ятатимуть. «Така Стіна пам'яті в Полтаві дуже потрібна, — переконаний Тарас Лелюх. — Бо навіть на її відкритті один із промовців чомусь «забув» про те, що в нас триває війна з окупантами і загарбниками — нагомість стверджував, нібито там, на Донбасі, хтось «захищає кордони». Та ні, шановні, ми були не на кордонах, а на своїй землі, частину якої в нас відібрав ворог. І ми обов'язково її повернемо! Треба тільки, щоб це усвідомили і представники влади, й звичайні люди. Бо інакше може статися так, що доведеться охороняти кордони десь по Дніпру... Тож, ушановуючи полеглих героїв, мусимо продовжувати їхню справу й ставати сильнішими, щоб повністю визволити Україну від російських окупантів».

Василь НЕДЖМАК.

Полтава.

Фото автора.